

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Tarifní a netarifní opatření v zahraničním obchodě
České republiky**

**Vedoucí práce: Ing. Olga Regnerová
Autor: Kateřina Demková**

© 2011 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Tarifní a netarifní opatření v zahraničním obchodě České republiky" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Olze Regnerové za odborný dohled, rady a pomoc při zpracování této bakalářské práce.

Tarifní a netarifní opatření v zahraničním obchodě České republiky

Tariff and non-tariff measures in foreign trade of the Czech Republic

Souhrn

Tato práce se zabývá problematikou ochranných opatření, které státy využívají k ochraně tuzemských výrobců. Práce může sloužit jako příručka poskytující dovozcům základní informace o možných překážkách bránících vstupu na český trh.

V první části práce jsou rozdělena opatření na tarifní a netarifní a jednotlivá opatření jsou podrobněji popsána a vysvětlena.

Druhá část práce se zaměřuje na využití tarifních a netarifních opatření v zemědělství. Je zde popsán vliv WTO na ochranná opatření. Konkrétní tarifní a netarifní opatření jsou ukázána na jednotlivých komoditách.

Summary

This work deals with problems regarding protective measures which are used by government for protection of domestic producers. This work can provide basic information about the possible barriers for importers to entry into the Czech market.

The first part of the work is divided into measures of tariff and non-tariff and particular steps are described and explained in detail.

The second part is focused on the use of tariff and non-tariff measures in agriculture. There is described the impact of the WTO on protective measures. Specific tariff and non-tariff measures are shown on particular commodities.

Klíčová slova: clo, kvóta, licence, obchod, omezení, opatření, tarifní

Keywords: duty, contingent, licence, trade, restriction, measures, tariff

OBSAH

1. ÚVOD	4
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	5
2.1. CÍL PRÁCE	5
2.2. METODIKA	5
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	6
3.1. OCHRANNÁ OPATŘENÍ VŮČI ČLENSKÝM STÁTŮM WTO	6
3.2. OCHRANNÁ OPATŘENÍ VŮČI NEČLENSKÝM STÁTŮM WTO	7
3.3. TARIFNÍ OPATŘENÍ	7
3.3.1. <i>Clo</i>	8
3.3.1.1. Funkce cla	8
3.3.1.2. Dělení cel	9
3.3.1.3. Dumping	11
3.3.1.4. Celní správa	12
3.3.1.5. Celní řízení	12
3.3.1.6. Celní sazebník	14
3.3.1.7. Celní kontrola	15
3.3.1.8. Celní režimy	16
3.3.1.9. Celní kvóty a celní stropy	18
3.4. NETARIFNÍ OPATŘENÍ	20
3.4.1. <i>Licence a licenční správa</i>	22
3.4.2. <i>Množstevní omezení</i>	23
3.4.3. <i>Zooveterinární a fytosanitární opatření</i>	25
3.4.4. <i>Minimální cena</i>	27
3.4.5. <i>Devizové restrikce</i>	27
3.4.6. <i>Subvence</i>	27
3.4.7. <i>Další netarifní opatření</i>	29
3.5. SPECIFIKA OBCHODU SE ZEMĚDĚLSKÝMI VÝROBKY	30
4. VLASTNÍ PRÁCE	32
4.1. ZEMĚDĚLSTVÍ A OCHRANNÁ OPATŘENÍ	32
4.2. ZEMĚDĚLSTVÍ A WTO	33
4.3. OCHRANNÁ OPATŘENÍ KONKRÉTNÍCH KOMODIT V ČR	35
4.3.1. <i>Tvrdá pšenice střední kvality</i>	35
4.3.2. <i>Hrách</i>	36

4.3.3. <i>Hovězí a telecí maso vysoké kvality</i>	37
4.3.4. <i>Přírodní med</i>	39
4.3.5. <i>Bílá čokoláda</i>	40
5. ZÁVĚR	42
6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:	43
7. PŘÍLOHY	45
PŘÍLOHA 1	46
PŘÍLOHA 2	47
PŘÍLOHA 3	48
PŘÍLOHA 4	49

1. Úvod

Každá firma, která chce vyvážet své produkty do zahraničí, musí počítat s určitými překážkami, které brání výrobcům ke vstupu na trh dané země. Tyto opatření mohou výrazně zvýšit cenu dováženého zboží a znevýhodnit výrobce ve srovnání s domácí konkurencí. Proto je důležité nejprve zmapovat situaci na konkrétním zahraničním trhu a až poté se rozhodnout o případném vstupu na tento trh.

S rozvojem mezinárodního obchodu stále více docházelo k uplatňování ochranných opatření a ochraně domácích výrobců. V současné době naopak dochází ke snaze o odstranění nebo alespoň omezení těchto překážek. Ochranná opatření můžou znevýhodnit i domácí výrobce, protože ti tak ztrácejí možnost srovnání se zahraniční konkurencí.

Vstupem ČR do EU došlo k výrazným změnám a to především v oblasti celnictví. ČR se stala součástí Shengenského prostoru, což významně ovlivnilo výběr cla. Celní správa pak vstupem ČR do EU získala nové pravomoce (např. kompletní správa spotřební daně). EU tak v této oblasti postupuje jednotně.

Ochranná opatření rozdělujeme na tarifní a netarifní. Mezi tarifní opatření patří cla. V současnosti je snaha celní sazby snižovat. Výčet netarifních opatření je podstatně delší. Do této kategorie patří opatření (kromě cel), která ovlivňují obchod, znevýhodňují zahraniční výrobce ve srovnání s domácími. Nejčastěji se využívají licence a množství omezení. Mezi netarifní opatření však patří i restrikce, subvence, minimální cena, dotace, normy a standardy aj.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Hlavním cílem této práce je poskytnout informace o ochranných opatření v zahraničním obchodě v České republice, jejich vymezení a definování.

Dílčím cílem je zodpovězení otázek:

- Jaká jsou pozitiva a negativa ochranných opatření?
- Jaký význam mají tarifní a netarifní opatření na zemědělství?

2.2. Metodika

Tato bakalářská práce vychází z vyhledávání dat a informací, jejich zpracování pomocí odborné literatury, platných právních předpisů a odborné literatury. V této bakalářské práci byla využita analýza sekundárních zdrojů dat, syntéza a komplementace informací.

3. Literární řešerše

“Státy mohou vytvářet překážky, které můžou omezit nebo zcela zamezit vstup vybraného zboží na svůj trh.

Společně s rozvojem mezinárodního obchodu byly rozvíjeny i metody jak regulovat vstup zboží na domácí trh a tím chránit domácí výrobce před zahraniční konkurencí. Postupně se ukazovalo, že takováto opatření jsou škodlivá. Dočasně sice zbaví domácí výrobce zahraniční konkurence, ti ale nemají možnost srovnání svých produktů a to vede ke snížení konkurenceschopnosti v mezinárodním měřítku. Mimořádná opatření pro regulaci vstupu zboží do země je možné považovat za přínosná jen ve výjimečných případech, nejčastěji, když exportující strana dohodnutá pravidla liberalizace poruší jako první.

Překážky pro vstup zboží na trh země dělíme na tarifní (celní opatření) a netarifní (mimocelní opatření).” (1)

3.1. Ochranná opatření vůči členským státům WTO

„Problematiku ochranných opatření vůči členským státům WTO upravuje Nařízení Rady (ES) č. 260/2009 z 26.2.2009 o společných pravidlech pro dovozy výrobků. Nařízení stanovuje pravidla při dovozech výrobků původem ze třetích zemí, s výjimkou textilních výrobků, jejichž dovozy jsou upraveny zvláštními společnými pravidly. Nařízení rovněž doplňuje dokumenty týkající se organizace trhu se zemědělskými výrobky.

Ochranné opatření je přijímáno Komisí nebo Radou ES. Rozhodnutí Komise je postoupeno Radě ES a členským státům. Každý členský stát může do 1 měsíce předat své stanovisko Radě, která na základě kvalifikované většiny může rozhodnutí Komise potvrdit, změnit nebo zrušit.

Ochranná opatření můžou být zaváděna v případě, že výrobky jsou dováženy do Společenství v tak zvýšeném množství a za takových podmínek, že to způsobuje nebo

hrozí způsobit vážnou újmu výrobcům Společenství. Pokud jde o dovoz z členských zemí WTO je nařízení přijímáno vůči všem.

Jsou-li splněny podmínky pro přijetí opatření, Komise může změnit dobu platnosti dovozních dokumentů vydaných v rámci sledování dovozů výrobku nebo zavést proceduru autorizace dovozů a zejména zavést systém dovozních kvót.

Trvání ochranného opatření v zásadě nesmí překročit dobu 4 let. Nicméně tato doba může být prodloužena na základě stejných podmínek, za kterých bylo přijato původní opatření. Doba trvání opatření však v žádném případě nesmí překročit dobu 8 let. Opatření nesmí být v rozporu s mezinárodními závazky Společenství.“ (2)

3.2. Ochranná opatření vůči nečlenským státům WTO

„Ochranná opatření vůči nečlenským státům WTO řeší Nařízení Rady (ES) č. 625/2009 ze dne 7. 7. 2009 o společných pravidlech pro dovozy z některých třetích zemí. Nařízením jsou upravena zvláštní pravidla pro dovozy z některých zemí s netržní ekonomikou a z toho plynoucí existencí státního monopolu zahraničního obchodu v těchto zemích. Opatření podle tohoto nařízení lze přijmout na dovozy ze Arménie, Ázerbájdžánu, Běloruska, Kazachstánu, Ruska, Tádžikistánu, Turkmenistánu, Vietnamu a Severní Korey.

Ochranná opatření vůči zemím, na které se nařízení č. 625/2009 vztahuje, se přijímají v případě dovozu zvýšeného množství výrobku nebo za podmínek, které způsobují újmu výrobnímu odvětví Společenství. V případě nečlenských zemí WTO stačí k přijetí opatření jedna z uvedených podmínek. (2)

3.3. Tarifní opatření

„Tarifní nástroje jsou cla, jsou to dávky vybírané ze zboží přecházejícího hranici (nikoliv jen geografickou). Tarifní opatření jsou historicky nejstarším obchodně politickým prostředkem avšak nikoli nejúčinnějším a jejich význam ustupuje ve prospěch nových, skrytějších forem zábran dovozů. Cla v dnešním pojetí se vyvinula ve Velké Británii,

v evropských státech probíhal proces sjednocování cel od konce 18. do poloviny 19. století.“ (3, str. 27)

3.3.1. Clo

„Clo, resp. celní poplatek, je dávka vybíraná státem při přechodu zboží přes celní hranici. Stát, nebo skupina států je používá jako tzv. ochranný prostředek (aby ochránil svůj vnitřní trh před zbožím z okolních zemí), jako prostředek ekonomické formy politického boje a v neposlední řadě jako prostředek, jak získat peníze.“ (4)

„Domácí výroba je clem chráněna. Zároveň dává vysoká cena konkurenčního zboží domácím výrobcům možnost také zvýšit ceny svých vlastních výrobků, protože si spotřebitel nemůže na trhu koupit jiné, které by byly levnější.

Clo nepředstavuje úplně spolehlivý prostředek k ochraně domácí výroby před zahraniční konkurencí. Zahraniční výrobce může na uvalení cla reagovat snížením ceny svého výrobku tak, že i po přičtení cla je cena téměř srovnatelná s cenou, za kterou na trhu prodával původně, dříve, než bylo clo zavedeno. Ochrany domácí výroby tedy nemusí být vždy dosaženo.

Cla mívají nežádoucí vedlejší efekt – může se stát, že clo je uvaleno na výrobek, surovinu či polotovár, které používají domácí producenti k výrobě finálního výrobku. V takovém případě clo zdražuje jejich výrobní vstupy a následně snižuje jejich konkurenční schopnost oproti zahraničním podnikům.“ (3, str. 27)

3.3.1.1. Funkce cla

„Původní význam cla je především fiskální, teprve s postupným rozvojem mezinárodního obchodu začalo clo plnit i některé další funkce.

Významnou se stala také jeho funkce ochranná, kdy s vyměřením a inkasem dovozního cla dochází k navýšení ceny dováženého výrobku na tuzemském trhu, a tím i k

jeho cenovému znevýhodnění oproti domácí produkci. Celní opatření mohou tímto způsobem dočasně chránit vybraná odvětví domácí výroby před zahraniční konkurencí a vytvořit tak časový prostor pro investice do výroby, její inovaci a restrukturalizaci, a tím i ke zvýšení vlastní konkurenční schopnosti domácích výrobců.

Clo plní úlohu nástroje regulace komoditní a teritoriální struktury dovozu. Výše a struktura dovozních celních sazeb může ve výjimečných případech pozitivně ovlivnit i vlastní vývoz. Jestliže jsou při dovozech z některých států aplikovány celní sazby, které jsou relativně výhodné, mohou být stejné výhody požadovány i při vývozu vlastních výrobků do těchto zemí.

Další je funkce ekologická, kdy se uvalením vyšších celních sazeb stát může bránit dovozu takových surovin, materiálů nebo hotových výrobků, jejichž další zpracování nebo používání má negativní dopad na životní prostředí nebo životy a zdraví obyvatel.“

(5. str. 111)

3.3.1.2. Dělení cel

1. Obchodně politické dělení

- „autonomní - je stanoveno jednostranně státem, který jej vybírá. Užije se ve všech případech, kdy není stanoveno clo smluvní. Celní sazby jsou jednotné a jsou uvedeny v celním sazebníku.“ (6)
- „smluvní - je stanoveno na základě smlouvy s jinými státy, která stanoví okruh zboží a jeho celní sazby.“ (6)

2. Dělení z hlediska pohybu zboží

- „vývozní - vybírané ze zboží, o kterém to celní sazebník výslovně stanoví. Ve většině vyspělých států se téměř nevybírá.“ (6)
- „dovozní – vybírá se ze všeho dovezeného zboží do celního území, kromě případů osvobození.“ (6)

- „tranzitní – platí se za zboží, procházející územím státu.“ (4) „Barcelonskou úmluvou a statutem o svobodě tranzitní přepravy z roku 1921 se převážná část států (včetně České republiky) zavázala toto clo zrušit.“ (6)

3. Dělení z hlediska účelu

- „fiskální - účelem je příjem státního rozpočtu.“ (4)

- „ochranná - chrání domácí výrobce před konkurencí ze zahraničí.“ (4)

- „prohibitivní - clo, které je tak vysoké, že úplně zabraňuje dovozu daného zboží.“ (4)

- „skleníková - má chránit nově se rozvíjející sektor domácího hospodářství před zahraniční konkurencí. Mělo by být dočasné do doby, než se odvětví etabluje, a postupně uvolňované, aby bylo odvětví tlačeno k efektivní výrobě.“ (4)

- „antidumpingová - dodatečné clo, které je uvaleno na zboží, jehož cena je nižší než je běžná cena v zemi vývozu (dumping) a je s to poškodit domácí výrobce.“ (4)

- „preferenční - snížené clo, které se vztahuje na zboží pocházející ze zemí, kterým bylo uděleno zvýhodnění před ostatními. Toto clo bývá poskytováno v rámci Všeobecného systému preferencí Světové obchodní organizace (WTO).“ (4)

- „odvetná – sazby odvetných cel jsou v porovnání s normálním celním tarifem vysoké. Stát těmito cly postihuje dovoz zboží z určité země jako odplatu za obchodně politická opatření namířená proti jeho zájmům. Vzájemné stupňování těchto cel může vést až k celní válce. (3, str. 28)

- „vyrovnávající – jsou to zvláštní přírážky k normálním celním sazbám za účelem vyrovnání výhod, poskytovaných na určité zboží vývozním státem (většinou vývozní prémie či subvence) nebo specifické ochrany vnitřního trhu. Vyrovnávacím clem jsou dovozní ceny zvyšovány na úroveň domácí ceny.“ (3, str. 28)

- „vyjednávací - slouží jako vyjednávací prostředek při obchodně-politických jednáních.“ (4)

4. Dělení z hlediska výpočtu

- „specifická – jsou stanovena pevnou částkou za určitou fyzickou jednotku“ (4)
„Nevýhodou je, že vzhledem k objemu a váze zatěžují více hrubší a levnější druhy zboží a při stoupání zahraniční ceny se stávají neúčinnými: čím vyšší je zahraniční cena, tím nižší je celní zatížení.“ (3, str. 29)

- „valorická – stanoví se jako procentuální částka z hodnoty zboží.“ (4) „Výhodou je, že zatěžují stejně i levné druhy zboží, ale problémem je stanovení základu pro výpočet sazby.“ (3, str. 29)

- „diferencovaná – pro různé ceny zboží, které mají odstranit nedostatky valorických a specifických cel. Diferencovaná valorická cla stanoví sazbu v procentech odstupňovaně pro různé ceny téhož druhu zboží. Diferencovaná specifická cla mají sazby za jednotku míry váhy nebo od kusu, odstupňovaně podle cen zboží.“ (3, str. 29)

- „smíšená – jsou kombinací cel valorických a specifických. Smyslem je odstranění vlivu kolísání zahraničních cen na ceny vnitřní.“ (3, str. 29)

3.3.1.3. Dumping

„Dumping je nekalá obchodní praxe, při které společnost prodává tentýž výrobek za rozdílné ceny na domácím trhu a pro vývoz. Pro metody zjišťování, zda k dumpingu dochází, a opatření, kterými lze tuto praxi postihovat, platí mezinárodní pravidla, podle nichž postupují všechny členské státy Světové obchodní organizace (WTO).“ (2)

„Čeští výrobci jsou součástí příslušného výrobního odvětví Společenství a pouze v jeho rámci mohou uplatňovat své požadavky na ochranu před dumpingovými dovozy ze států, které nejsou členy EU. Orgánem pověřeným provádět antidumpingová šetření je Evropská komise. Antidumpingové šetření zahrnuje vedle zkoumání existence dumpingu a podstatné újmy, případně hrozby podstatné újmy komunitárnímu výrobnímu odvětví, která byla způsobena v důsledku dumpingových dovozů, i zájem Společenství, představovaný například stanovisky uživatelů spotřebitelů.“ (7, str. 144)

„Dumpingové praktiky jsou používány především vyspělými zeměmi, nejčastěji EU, Kanadou a USA. Antidumpingová opatření jsou tradičně používána bohatšími zeměmi, které je používají jedna proti druhé, například EU proti Japonsku v odvětví elektroniky.“ (11)

3.3.1.4. Celní správa

„Česká celní správa, stejně jako celní správy ostatních států, má dva základní úkoly, kterými jsou ochrana a regulace domácího trhu formou výběru cla z dováženého zboží a dohled nad tím, aby toto zboží neohrožovalo životy nebo zdraví lidí, zvířat či rostlin.“

„Po vstupu ČR do EU prošla Celní správa ČR změnami, které výrazně ovlivnily její působnost a úkoly. Změny se týkaly hospodaření s majetkem státu, personální problematiky, rozsahu i obsahu vykonávaných činností.“ (7, str. 136)

3.3.1.5. Celní řízení

„Účelem celního řízení je rozhodnout o propuštění zboží do navrženého celního režimu a uplatnit příslušná tarifní či netarifní obchodně-politická a fiskální opatření.“

(5, str. 114).

„Při dovozu zboží jsou vyměřovány a vybírány:

- dovozní clo
- dovozní poplatky zavedené v rámci společné zemědělské politiky
- daň z přidané hodnoty
- spotřební daň

- další nepřímé daně

Při vývozu zboží jsou vyměřovány a vybírány:

- vývozní clo
- vývozní poplatky zavedené v rámci společné zemědělské politiky“ (5, str. 114)

„Zásadní změny v celním řízení nastaly v souvislosti se vstupem ČR do EU. Postupy celních orgánů v rámci celního řízení od toho okamžiku přestala upravovat národní legislativa a tato oblast přešla pod správu legislativy EU, která definuje jednotné postupy celního řízení pro všechny členské státy EU.“ (8)

„Celní řízení je prováděno na celních úřadech nebo v celním prostoru na celém území EU a za přítomnosti deklaranta (=fyzická nebo právnická osoba, která navrhuje celním orgánům propuštění zboží do některého celního režimu a sděluje údaje požadované k naplnění ustanovení tohoto režimu). Na žádost deklaranta může celní řízení proběhnout mimo celní prostor, je-li to hospodárnější, účinnější a neruší-li pravidelnou činnost celních úřadů. K celnímu řízení musí být připraveny všechny doklady o zboží, dopravní prostředek a doklady k němu. Za provedení celního řízení mimo celní prostor hradí deklarant celnímu úřadu určité částky. Proběhne-li celní řízení bez problémů, celní úřad vydá rozhodnutí v celním řízení a propustí zboží do navrženého režimu.“ (7, str. 138)

„Celní prohlášení se podává písemně nebo ústně. Písemně u zboží obchodního charakteru, ústně u zboží neobchodního charakteru, nepřesahuje-li celní hodnota jedné zásilky 1 000 EUR nebo čistou hmotnost 1 000 kg nebo obchodního charakteru, nepřesáhne-li celková celní hodnota zboží v jedné zásilce pro jednoho příjemce částku 3000 EUR a nejde-li o dílčí zásilku od téhož odesílatele témuž příjemci. Celní prohlášení musí být doloženo všemi příslušnými doklady.“ (7, str. 138)

„Pro účely podání celního prohlášení v obchodním styku bývá v zemích Evropské unie obvykle používáno celní prohlášení v listinné formě Jednotného správního dokladu (JSD). Údaje uvedené v JSD by měly být deklarantem hodnověrně doloženy, proto bývají pro průkazní účely spolu s celním prohlášením vyžadovány a předkládány i některé z následujících dokumentů:

- obchodní faktura, vystavená vývozcem a znějící na jméno dovozce, prokazující zejména měnu a částku, která je nebo bude hrazena do zahraničí
- deklarace celní hodnoty u dodávek zboží v kupní ceně vyšší než 175 000 CZK
- certifikát o původu zboží v předepsané formě
- přepravní doklad, osvědčující uzavření smlouvy o přepravě věci nebo zásílatelské smlouvy, zejména z důvodu uvedení výše přepravních výloh
- balicí list (pokud je to účelné)
- další předepsané nebo dohodnuté doklady (zdravotní, veterinární certifikáty apod.).“ (5, str. 115)

„Průběh celního řízení je založen na porovnání totožnosti údajů v dokumentech se skutečným stavem zboží. Celní orgány mohou zaměřit svoji kontrolu výhradně na správnost předložených dokladů, mohou však přistoupit i k namátkové nebo úplné fyzické kontrole zboží, která ovšem není zákonem striktně vyžadována. Pro účely vyměření cla se v celní praxi používá výhradně integrovaného unitárního celního sazebníku.“ (5, str. 115)

3.3.1.6. Celní sazebník

„Celní sazebník je systematické uspořádání celních poplatků (sazeb) na všechny druhy zboží, které podléhají i které nepodléhají celnímu zdanění při dovozu na celní území určitého státu. Vydáván bývá zpravidla formou zákona či zákonného opatření. Celní sazby bývají uspořádány dle výrobních odvětví a mají buď jedinou celní sazbu (tarif jednoduchý) na každou celní položku nebo dvě či více sazeb, systém maximálního a minimálního tarifu, kde nižší sazba je hranicí, kam až může jít zvýhodnění některých zemí, např. s nimiž má stát zvláštní smluvní úpravu, vyšší sazba pak platí pro dovozy z ostatních zemí: systém všeobecného a konvenčního tarifu, kde tarif obvykle platí pro země s nimiž existuje vzájemná úprava celních sazeb a tarif všeobecný pro ostatní země.“ (3, str. 29)

„V lednu 1988 Evropské společenství dalo dohromady společný celní sazebník CCT užívaný pro přesné vymezení sazeb poplatků a NIMEXE – samotný systém,

vztahující se k shromažďování statistických údajů. Tento sjednocený tarifní systém je znám pod názvem TARIC.“ (10, str. 67)

„Zásadním rozdílem sazebníku TARIC oproti dřívějšímu českému celnímu sazebníku je metoda sloužící k vyčíslení cla. Zatímco v České republice bylo v minulosti používáno výhradně tzv. valorické metody (podle hodnoty), která vychází z procentně stanovené sazby aplikované na celní hodnotu zboží, je v TARICu celkem běžně používáno i tzv. sazeb specifických, jejichž vyčíslení vychází z pevně stanovených peněžních částek za fyzickou jednotku dovezeného zboží. U některých zbožových položek uvádí TARIC i proměnlivé celní sazby, tedy sazby měnící svou výši v průběhu kalendářního roku vždy k určitému datu.“ (1)

3.3.1.7. Celní kontrola

„Dovážené zboží podléhá celnímu dohledu od vstupu do celního území EU bez ohledu na to, zda je vstup v souladu s celními předpisy nebo v rozporu s nimi. Celní dohled končí v okamžiku změny celního statusu zboží, umístění zboží do svobodného celního pásma, zpětného vývozu, zničení pod dohledem celních orgánů, nebo zaplacení cla.

Vyvážené zboží z ČR je pod celním dohledem do okamžiku vyvezení z EU, kdy je platnost celního prohlášení zrušena.

Každé zboží podléhá celnímu dohledu, přestože nepodléhá clu.“ (7. str. 139)

„Celní orgány jsou oprávněny po propuštění zboží do navrženého celního režimu provádět následnou kontrolu, jejímž účelem je přesvědčit se o správnosti a úplnosti údajů uvedených v celním prohlášení, pravosti dokladů k němu předložených nebo připojených a o správnosti vyměřeného cla, daní a poplatků. Při následné kontrole je také ověřována existence a pravost dokladů a pravdivost údajů vztahujících se k dovozním a vývozním operacím, případně i následným obchodním operacím se zbožím uvedeným v příslušném celním prohlášení.“ (9)

„Celní kontrole nepodléhá:

- zboží dovážené, vyvážené a přepravované v tranzitu jako zavazadlo představitelů jiných států a ostatních osob, které používají výsady a imunity podle zákona mezinárodního práva
- diplomatická pošta konzulární zavazadlo a jiná pošta pod ochranou mezinárodního práva
- diplomatická pošta ministerstva ČR a zastupitelských úřadů ČR.
- zboží osvobozené od celní kontroly je osvobozeno i od cla. Není však současně osvobozeno od dovozních daní. Daňové zatížení stanoví vyhláška MF.“ (7, str. 140)

„Celní dohled se provádí celní kontrolou, zajišťovanou celními orgány. Celní kontrola je součástí celního dohledu. Obsahem celní kontroly je:

- zjišťování a ověřování deklarovaných vlastností zboží,
- prověřování existence a pravosti dokladů,
- kontrola účetních dokladů a záznamů,
- kontrola zavazadel a jiného zboží, převáženého osobami jiným osobám,
- provádění úředních šetření s cílem zajistit, aby byly dodržovány celní předpisy.“ (7, str. 140)

3.3.1.8. Celní režimy

„Celním režimem se rozumí účel určitého vývozu nebo dovozu zboží v závislosti na jeho dalším předpokládaném užití a nakládání s ním. Z propuštění zboží do určitého celního režimu vyplývají pro deklaranta určitá práva a povinnosti v oblasti dalšího nakládání se zbožím.“ (7, str. 140)

„Celní režim se rozděluje na 8 režimů:

- volný oběh
- vývoz
- tranzit
- uskladňování v celním skladu
- aktivní zušlechťovací styk
- pasivní zušlechťovací styk
- přepracování pod celním dohledem
- dočasné použití“ (7, str. 141)

„Volný oběh začíná podáním celního prohlášení a končí vybráním dovozního cla. Dovozní clo vzniká v okamžiku přijetí celního prohlášení celním úřadem, který časově předchází okamžiku propuštění zboží. V případě, že celní úřad zboží nepropustí, celní dluh nevzniká.

Zboží, které bylo navrženo k propuštění do režimu vývozu, je pod celním dohledem od okamžiku přijetí celního prohlášení do okamžiku, dokud nevystoupí z tuzemska.“ (7, str. 326)

„Tranzit je celní režim, kterému podléhá zboží dopravované pod celním dohledem od jednoho celního úřadu k celnímu úřadu druhému. Je nutné rozlišovat mezi českým a zahraničním zbožím. České zboží je v režimu tranzitu pod celním dohledem od okamžiku přijetí celního prohlášení do okamžiku jeho vystoupení z tuzemska. Zahraniční zboží je pod celním dohledem od okamžiku změny jeho celního statutu.“ (7, str. 327)

„Režim uskladnění v celním skladu podporuje obchod, zejména tranzitní a umožňuje zpětný vývoz nebo naopak umístění zboží do volného oběhu, umožňuje nakupovat ve velkém v době nejpříznivějšího okamžiku nabídky a umožňuje skladovat v celních skladech jak české, tak i zahraniční zboží.

Celní sklad je veřejné (nebo soukromé) zajištěné prostranství, objekt nebo prostor, kde se zboží uskládá ustanovením celního úřadu. Celní sklad je možno zřídit pouze na základě povolení celního úřadu.“ (7, str. 329)

„Režim aktivního zušlechťovacího styku se používá v případech, kdy má dočasně dovážené zboží projít na celním území EU jednou nebo několika zpracovatelskými operacemi. Zahraniční zboží v tomto režimu je propuštěno bez vybírání cla a daní, nejsou uplatňovány množstevní zákazy a omezení. Po provedení zpracovatelských operací musí být vyvezeno do zahraničí v podobě zušlechtěných výrobků.

Rozlišujeme dva systémy režimu aktivního zušlechťovacího styku: podmíněný systém (zahraniční zboží, které má být vyvezeno zpět z tuzemska ve formě zušlechtěných výrobků, aniž by podléhalo clu, daním a podobně) a systém navrácení (zboží propuštěné do volného oběhu s vrácením nebo prominutím dovozního cla, kterému toto zboží podléhá, je-li vyvezeno zpět z tuzemska ve formě zušlechtěných výrobků.“ (7, str. 330)

„U pasivního zušlechťovacího styku je pořadí operací opačné než u aktivního zušlechťovacího styku. Nejdříve je zboží do zahraničí vyvezeno, v zahraničí jsou provedeny zpracovatelské operace a potom jsou zušlechtěné výrobky dovezeny do tuzemska buď s úplným, nebo částečným osvobozením od cla. Režim odčerpává pracovní příležitosti využívá levnější pracovní sílu v zahraničí. Zboží vyvážené do zahraničí v tomto režimu se nazývá zboží dočasně vyvážené.“ (7, str. 331)

„Režim přepracování pod celním dohledem umožňuje pod celním dohledem přepracování zahraničního zboží ve Společenství při takových zpracovatelských operacích, které změni jeho sazební zařazení nebo stav, aniž by podléhalo dovoznímu clu. Vzniklé výrobky celní úřad propustí do volného oběhu s použitím pro ně platných celních sazeb.

Režim dočasné použití umožňuje, aby zahraniční zboží, které má být vyvezeno zpět v nezměněném stavu, bylo v tuzemsku používáno s úplným nebo částečným osvobozením od cla, aniž by se na tento dovoz vztahovala obchodně-politická opatření.“ (7, str. 332)

3.3.1.9. Celní kvóty a celní stropy

„Celní kvóty a celní stropy jsou tarifní opatření množstevního charakteru používaná při propouštění zboží do režimu volného obchodu.“ (13, str. 85)

„Celní kvóty představují určité množství zboží, které je propuštěno do volného oběhu za snížené tedy preferenční clo. Po vyčerpání kvóty je aplikována smluvní sazba

cla.“ (12) „Celní kvóty jsou spravovány Generálním ředitelstvím pro daně a celní unii.“
(7, str. 324)

„Celní kvóta je určena těmito základními kritérii:

- množstvím zboží v měrných jednotkách – toto množství může být určeno buď pro zboží patřící do jedné podpoložky celního sazebníku, nebo pro zboží patřící do dvou nebo více podpoložek celního sazebníku. Pomocí tohoto kritéria se určuje stav čerpání celní kvóty, a to pomocí údajů o hmotnosti, popř. údajů v jiných měrných jednotkách uvedených v celním prohlášení. Toto kritérium tedy sděluje dovozci, kolik zboží bude propuštěno za nižší celní sazbu.
- Druhem zboží – jedná se o jednu nebo více podpoložek, tedy které zboží bude propuštěno za nižší sazbu cla. “ (22, str. 56)
- “Celní sazbou – v rámci celní kvóty se jedná o celní sazbu, která se použije od okamžiku otevření celní kvóty do okamžiku jejího uzavření, tedy jaká celní sazba se v rámci kvóty použije.
- Časovým obdobím platnosti – časové období platnosti celní kvóty je dáno komoditou a zejména potřebami ekonomiky dovozní země a může být takovéto:
 - o Celá celní kvóta se otevře od počátku období až do vyčerpání. Takto otevřená celní kvóta bývá zpravidla vyčerpána dovozem stanoveného množství zboží.
 - o Poměrná část celkového množství celní kvóty se čerpá ve stanovených částech období platnosti. Jedná se zpravidla o sezónní kvóty, u kterých by hrozilo vyčerpání na počátku roku a po zbytek období by zboží na trhu chybělo.
 - o Kvóta, která je určena více podpoložkami, se otvírá postupně pro jednotlivé konkrétní podpoložky, které obsahuje.
- zemí (skupinami zemí) původu zboží – kvóta je vždy určena zemí původu, a proto je třeba při dovozu vždy prokázat původ v příslušné zemi požadovaným způsobem.“ (22, str. 57)

„Celní stropy stejně jako celní kvóty vyjadřuje určité množství zboží, které je propuštěno do volného oběhu za preferenční clo. Po dosažení stropu však pokračuje uplatňování snížené sazby, pokud některá členská země nepožádá o zavedení smluvní celní sazby. Evropská komise vydá upozornění tři kalendářní dny před zavedením smluvního cla.“ (12)

„Celní sazby v rámci celních kvót a celních stropů se uplatňují pouze při propuštění zboží do režimu volného oběhu. Rozhodující pro použití celních kvót a celních stropů je datum přijetí celního prohlášení. Čas přijetí celního prohlášení v jednom kalendářním dni není rozhodující, všechny návrhy na čerpání celní kvóty nebo celního stropu podané v jednom kalendářním dni jsou považovány za podané ve stejnou dobu.

Nové celní kvóty a nové celní stropy stanovují nařízení Rady. Jejich seznam, včetně stanoveného množství a celních sazeb pro následující rok, předává Evropská komise členským státům vždy koncem předchozího roku. Pokud dojde k otevření dalších celních kvót nebo celních stropů v průběhu kalendářního roku, jsou rovněž stanoveny nařízením Rady.“ (7, str. 324)

3.4. Netarifní opatření

„Netarifní překážky obchodu, respektive netarifní obchodní opatření, jsou užívána v obchodních politikách států jako nástroje protekcionismu, ať už s cílem podpory rozvoje domácí ekonomiky nebo pro ochranu před nekalými obchodními praktikami zahraničních subjektů. Původně se vyvinuly jako doplněk tarifních opatření, v současné době jejich význam převyšuje význam celních nástrojů.“ (16, str. 98)

„Za netarifní překážku je pokládáno každé opatření (kromě cel), které může nějakým způsobem ovlivnit obchod. Seznam netarifních obchodních opatření je velmi obsáhlý a nemůže být zcela vyčerpávající, neboť v politikách jednotlivých států přibývají nová opatření zejména s nepřímými dopady na obchod. Tříděním netarifních opatření se zabývala například Konference OSN pro obchod a rozvoj (UNCTAD) nebo Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD).“ (16, str. 98)

Podle klasifikace UNCTADu byla netarifní opatření rozdělena do následujících skupin:

- paratarifní opatření (celní přírážky, dodatečné daně a přírážky, vnitřní daně a přírážky uvalované na dovoz, povinné celní ohodnocení dovozu, tarifní kvóty, opatření ke kontrole cen, povolení dovozu v návaznosti na exportní výkonnost),
- finanční opatření (administrativní stanovení cen, dobrovolné limity vývozních cen, různé přírážky a odvody z cen, vyrovnávací opatření, dobrovolná limitace vývozních cen, požadavek placení předem, souběžné existující rozdílné směnné kurzy restrikce na alokaci deviz, regulace způsobu placení na dovoz, opožděný transfer deviz, dovozní depozita, centrální vyhlášení fixního směnného kurzu),
- automatická licenční opatření (automatické licence a monitorování dovozu),
- kvantitativní opatření (kvóty, neautomatické licence dovozu, zákazy dovozu, omezení vývozu, dobrovolná omezení vývozu),
- monopolistická opatření (stanovení jediné dovozní organizace, povinné využití národních služeb v pojištění, dopravě apod.),
- technická, sanitární a fytosanitární opatření (technická regulace, inspekce před naloděním, speciální celní formality, požadavky na nezávadnost potravin a na zachování zdraví zvířat a rostlin),
- opatření na kontrolu výroby a vývozu (výrobní a vývozní subvence, zákaz vývozu a zdanění vývozu). (16, str. 99)

„Z hlediska frekvence a účinků v jednotlivých sektorech obchodu jsou netarifní opatření používána především v obchodě se strojírenskými výrobky, zemědělskými produkty a chemikáliemi, nejvíc zatížen je obchod se zemědělskými a potravinářskými produkty, textilem a surovinami. Z hlediska regionů jsou netarifní opatření využívána nejvíce ve státech východní Asie a Tichomoří, v Evropě, střední Asii; relativně méně ve státech Severní Ameriky, Jižní Ameriky a Karibské oblasti, jižní Asie. Tato opatření jsou minimálně využívána ve státech Blízkého východu, severní Afriky a subsaharské Afriky.“ (16, str. 99)

3.4.1. Licence a licenční správa

„Ochranná opatření jsou v ČR koordinována Licenční správou, která je útvarům MPO a je odpovědná za řízení a vykonávání činností spojených s uplatňováním tzv. Licenčního režimu v oblasti hospodářských styků se zahraničím.“ (7, str. 144)

„Licenční správa se člení na:

- odbor zboží a služeb – posuzuje, vyhodnocuje a vyřizuje ve správním řízení žádosti o vydávání vývozních a dovozních licencí pro zboží a služby, eviduje správní poplatky za udělení licencí a kontroluje předpisy pro toto zařízení.

- odbor speciálního materiálu – odpovídá za výkon ministerstva při uplatňování povolovacího a licenčního režimu v oblasti zahraničního obchodu s vojenským materiálem, zbraněmi, střelivem a výbušninami nevojenského charakteru, jakož i v oblastech některých druhů zboží a technologií podléhajících z hlediska své citlivosti mezinárodní kontrole. Kontrole jsou podrobeny předměty dvojího použití, které mohou být použity vojensky i v civilu a to jak pro výrobu nevýbušných látek, tak i pro podporu výroby jaderných, chemických a biologických zbraní. (17, str. 33)

„Licence je druhem úředního povolení, na jehož základě smí podnikatel vyvézt nebo dovézt do ČR určité množství výrobků. Vývoz nebo dovoz výrobků je však podmíněn držením licence jen u těch výrobků, zboží a technologií, které jsou zákonem a prováděcími předpisy striktně stanoveny.“ (14, str. 76)

„Podle zákona č. 62/2000 Sb. se udělují následující licence:

- automatická – povolující dovoz nebo vývoz určitého množství výrobků na jeden rok
- neautomatická – povolující dovoz nebo vývoz určitého množství výrobků na něž se vztahuje množstevní nebo jiné omezení
- bezpečnostní – povolující dovoz nebo vývoz zbraní, střeliva, výbušnin atd.“ (17, str. 33)

„Podle zákona č. 21/1997 Sb. se udělují následující licence:

- individuální – na jeden dovoz nebo vývoz
- individuální otevřená – na opakované dovozy nebo vývozy
- všeobecná, umožňuje dovozci nebo vývozci za přesně vymezených podmínek vyvézt nebo dovést zboží bez nutnosti žádat o licenci.“ (17, str. 33)

„Licenci lze odejmout, pokud byla udělena na základě nepravdivých údajů, nebo vyžadují-li to obchodně-politické, ekologické, zdravotní, bezpečnostní a jiné důležité zájmy ČR, dále v případě nedodržení stanovených podmínek nebo rozsahu. Licenci lze odejmout i v případě okolností bránících uskutečnění vývozu, nebo když žadatel poruší při vývozu nebo v souvislosti s ním právní předpisy ČR a EU. Vydaná licence je dokumentem k celnímu odbavení zboží. Bez licence celní orgány nepustí zboží do volného oběhu třetích zemí.“ (7, str. 144)

3.4.2. Množstevní omezení

„Velmi často i v současném období je možné se setkat s tzv. množstevními omezeními (kvantitativními restrikcemi) dovozu nebo vývozu. V tomto případě se stanovuje množství výrobků, které je možné vyvézt ve stanoveném období. Sledovaným cílem je zamezení dalšího poškození odvětví nebo této eventuální hrozbě.“ (18, str. 56)

„Na rozdíl od cel, která zvýšením ceny dosáhnou omezení obchodu, působí restrikce v opačném směru – nejdříve omezí obchod, a tím pak dosáhnou zvýšení cen na domácím trhu.“ (20, str. 43)

„Množstevní omezení se uskutečňuje formou vyhlášení dovozních (vývozních) kvót. Po vyčerpání kvóty je dovoz/vývoz na tuzemský trh zakázán. K tomu, aby daný subjekt mohl zboží dovážet/vyvážet v rámci stanovené kvóty, musí mít vyřízenou licenci.“ (19, str. 31)

„Licence jsou platné pro celé území Společenství. V případě, že kvóta je stanovena pro jeden nebo více regionů Společenství, licence je platná pouze pro členský stát nebo státy ve kterém (kterých) se příslušný region (regiony) nachází.“ (15)

„Licenční řízení s sebou nese řadu nepříjemných průvodních jevů, které mohou dovozce odradit od dovozu ze země, na jejíž zboží je stanoven kontingent (maximální možná hranice dovozu zboží), a motivovat ho k tomu, aby svého dodavatele hledal doma nebo v zemi, která není do restrikcí zahrnuta. Jde především o administrativní průtahy, pozdní vyhlášení výše kontingentu, jeho možné rozdělení na čtvrtletí, dlouhou čekací dobu na vystavení licence, omezení její platnosti apod., ale také o černý obchod s licencemi, je-li kvóta nízká, nebo o možné získání licencí konkurenční firmou, která pak licence nechá propadnout.“ (20, str. 43)

„Diplomaticky zastřenou formou množstevních omezení jsou tzv. dohody o dobrovolném omezení vývozu, zvané také autolimitační dohody. Restrikce tu jakoby nabývá podoby dvoustranně dohodnutého opatření. Podstatou těchto dohod je závazek vyvážející země dobrovolně omezit vývoz daného zboží na dohodnutou úroveň, příp. dodržovat určité ceny, výměnou za protizávazek dovážející země, že nebude vůči těmto vývozcům uplatňovat jednostranné kvantitativní restrikce.

Tyto dohody používají v široké míře zejména EU a USA k ochraně svých nedostatečně konkurenceschopných odvětví – např. hutnictví, textilního průmyslu, ale i chemie, automobilového průmyslu a zemědělství.“ (20, str. 43)

„Množstevní kvóty můžeme rozdělovat třemi způsoby:

a) Metoda založená na tradičních obchodních tocích - určitá část kvóty je přednostně rezervována pro tradiční dovozce a vývozce a zbytek je určen pro ostatní. Dovožci a vývozci, kteří jsou považováni za tradiční jsou ti, kteří mohou prokázat, že v průběhu předcházejícího období, které je stanoveno jako referenční, dovezli do Společenství nebo vyvezli ze Společenství určité množství výrobků, pro které je stanovena kvóta.

b) Metoda rozdělování kvót podle pořadí doručených žádostí o licence (first-come-first-served) - komise určí každému operátorovi množství kvótovaného výrobku, které může rozdělit. Při určování uvedeného množství se přihlíží k povaze předmětného výrobku. Pokud držitelé dovozních a vývozních licencí vyčerpali své kvóty, mohou předložit novou žádost o licenci.

c) Metoda rozdělování kvót podle podílu požadovaného množství na celkové kvótě - po vyhodnocení informací, poskytnutých členskými státy, o počtu vyžádaných dovozních

a vývozních licencí a požadovaném množství kvótovaných výrobků, Komise stanoví množství z kvóty nebo tranže, na které může každý kompetentní úřad vydat dovozní nebo vývozní licence. Kde celkové požadované množství kvótovaného výrobku nepřekročí příslušnou kvótu, žadatelům bude vyhověno v plné míře. V případech, kde požadované množství převyšuje tento objem, rozdělení bude provedeno výpočtem ze stanovené kvóty pro příslušný kompetentní úřad podle podílu požadovaného množství každého žadatele na celkovém požadovaném množství.“ (15)

3.4.3. Zooveterinární a fytosanitární opatření

„Při zahraničním obchodu se zvířaty, surovinami a potravinami živočišného původu, krmivy a předměty, které mohou být nositeli původců nákaz se všeobecně vyžaduje zvláštní veterinární režim, jehož podstatou jsou garance, které země určení tohoto zboží vyžaduje od země původu, kde bylo zboží vyrobeno (či zvíře odchováno).

Rozsah garancí je dán vždy požadavky země určení, tedy země, kam se zboží dováží. Obecně obsahuje zdravotní záruky u zvířat (týkající se nákazové situace v chovech zvířat v zemi původu) a lidí (týkající se požadavků na zdravotní nezávadnost produktů pro člověka, odpovídající zdravotní legislativě země určení). Garance je ve formě veterinárního certifikátu ze země původu, kde poskytuje garanci stát prostřednictvím své veterinární služby a úředních veterinářů. Veterinární režim při zahraničním obchodu chrání dovozní zemi před zavlečením nákaz zvířat i před ohrožením zdraví lidí ze zdravotně závadných potravin.“ (7, str. 145)

„Zvířata, živočišné produkty a ostatní veterinární zboží dovážené z třetích zemí mohou vstoupit na území České republiky jen přes stanoviště veterinární hraniční kontroly České republiky. K provádění pohraniční veterinární kontroly v rámci ČR je věcně i místně příslušná Městská veterinární správa v Praze, jejíž součástí je pohraniční veterinární stanice zřízená na mezinárodním letišti Praha – Ruzyně, je-li zboží na území České republiky dopraveno letecky, nebo pohraniční veterinární stanice členského státu, na jehož vnější hranici zboží vstupuje na území Společenství. Orgány provádějící pohraniční veterinární kontrolu vydají po provedení této kontroly na dovážené zboží Společný veterinární vstupní doklad (SVVD), který potvrzuje, že byla provedena pohraniční

veterinární kontrola s příznivým výsledkem a že byly zaplacený poplatky za její provedení.“ (25)

„Psi, kočky a fretky mohou být dováženi ze třetích zemí pouze přes veřejná mezinárodní letiště, vojenská mezinárodní letiště nebo neveřejná mezinárodní letiště uvedená v seznamu schválených míst vstupu pro dovoz zvířat v zájmovém chovu.“ (25)

„Fytosanitární opatření se uplatňují na produkty rostlinného původu. Mají obdobný význam a formy jako u zooveterinárních opatření.“ (7, str. 146)

„Fytosanitární opatření vyhláší Státní rostlinolékařská správa a publikuje je ve Věstníku SRS. Tato opatření se vyhláší obvykle k naléhavému řešení neočekávaných fytosanitárních situací, které přinášejí riziko šíření určitých škodlivých organismů, nebo ke stanovení alternativních fytosanitárních požadavků k požadavkům, stanoveným ve fytosanitárních předpisech EU a ČR. Při vyhlášení těchto opatření vychází Státní rostlinolékařská správa z opatření, která pro EU nařizuje Evropská komise, obvykle formou "Rozhodnutí Komise".“ (26)

„Zásilky určitých rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů, které představují riziko zavlékání škodlivých organismů, musí být při dovozu do EU opatřeny rostlinolékařským osvědčením a musí splňovat zvláštní fytosanitární požadavky.“ (25)

„Pro dovoz určitých zemědělských komodit byly zavedeny mechanismy dovozních odvodů, jejichž výše je variabilní a závisí na ceně dané komodity na světovém trhu. Jestliže je světová cena nižší než je určitý stanovený dovozní práh, je při dovozu daných komodit vybírán dovozní odvod ve výši rozdílu mezi světovou tržní cenou a touto stanovenou prahovou hranicí. Tento odvod potom slouží jako zdroj financování Společné zemědělské politiky. Je-li světová cena vyšší než dovozní práh, mohou být dané komodity dováženy bez dovozního odvodu.“

Při vývozu může být poskytnuta evropským vývozům finanční dotace na vývoz určitých zemědělských komodit, které by v cenových relacích vnitřního trhu na světových trzích neobstály. Tak zvané vývozní náhrady v tomto případě představují rozdíl mezi vnitřní cenou a světovou cenou, kterou vývozce obdrží, aby na světových trzích mohl nabízet zboží za cenu tam běžnou a tudíž konkurenceschopnou.“ (7, str. 146)

3.4.4. Minimální cena

„Opatření minimální cena je antidumpingové opatření. Stanoví se minimální cena a za nižší cenu nelze zboží do země dovážet. Minimální cena může být rovněž stanovena podle dovozní ceny vybraného dovozce.

Např. v osmdesátých letech v USA při dovozu oceli z Latinské Ameriky byla stanovena minimální cena, která odpovídala ceně japonského vývozu oceli do USA.“ (20, str. 43)

3.4.5. Devizové restrikce

„Devizové restrikce jsou zásahy státu do hospodaření s tuzemskými i cizozemskými platebními prostředky. Toto opatření používají země s nedostatkem konvertibilní měny nebo se silně pasivní platební bilancí. Devizové restrikce nabývají formy zejména povinného odvodu deviz při vývozu či žádosti o přiděl deviz při dovozu, případně jako omezení až zákaz vývozu kapitálu. V současné době se využívají především v řadě rozvojových zemí s problémy v platební bilanci.“ (21, str. 87)

3.4.6. Subvence

„Subvencí se dle základního protisubvenčního nařízení rozumí poskytnutí finančního příspěvku vládou v zemi původu nebo vývozu (ať již se jedná o přímý převod peněžních prostředků či o prominutí jinak splatných příjmů, případně o poskytování zboží či služeb, které nejsou součástí obecné infrastruktury) nebo jakákoli forma příjmové či cenové podpory ve smyslu čl. XVI GATT 1994 a je tím příjemci poskytnuta výhoda.“ (24)

„Subvence jsou v současné době nejvíce používány v zemědělském sektoru; jejich cílem je podpora domácí produkce. Dříve byly užívány jako nástroj průmyslové politiky; toto jejich užití přetrvává zejména v některých rozvojových zemích. Státy používají celou řadu subvencí a podpor – mohou být aplikovány přímo na konkrétní produkci nebo nepřímo na vstupy do výroby a na příjmy farmářů. Subvencovány mohou být také služby

související s výrobou, jako je doprava nebo marketing. Podpory mohou být také uplatněny jako prostředek regionálního rozvoje. Nejčastějšími formami jsou finanční podpory a výjimky ze zdanění nebo odvodů obecně uplatňovaných.

Subvence však mohou být také přímo aplikovány na vývoz, i když tyto podpory jsou přísně vymezeny pravidly mnohostranného obchodního systému. Za povolené subvence vývozu je někdy považováno prominutí přírážek na dovozní vstupy, nedovolenými jsou různé daňové úlevy aplikované výhradně na export.“ (23, str. 52)

„Cílem protisubvenčního řízení je ochránit domácí výrobce před dovozy subvencovaných výrobků. Výsledkem protisubvenčního řízení může být uložení vyrovnávacího opatření (cla), případně může být zastaveno bez přijetí opatření.

Vyrovňovací opatření lze uložit pouze na dovozy, kdy státní orgány vyvážející země poskytly podporu (subvence) na výrobu, vývoz, prodej či dopravu dotčeného výrobku.“ (24)

„Aby mohla být uložena vyrovnávací opatření, musí být dle základního protisubvenčního nařízení splněny tři podmínky:

- musí se jednat o specifickou subvenci (tj. subvence pro některý podnik, výrobní odvětví, skupinu podniků nebo výrobních odvětví; případně subvence omezená na určité podniky ve vymezené územní oblasti; dále pak subvence jejichž poskytnutí závisí - kromě dalších podmínek - na vývozní výkonnosti, případně na přednostním použití domácího výrobku před dováženým)
- podstatná újma způsobená komunitárnímu průmyslu; subvencované dovozy způsobily nebo hrozí způsobit újmu významné části evropského průmyslového odvětví, jedná se např. o ztrátu podílu na trhu, snížení ceny na trhu vedoucí k tlaku na snížení objemu prodeje, ziskovost odvětví, produktivitu apod.
- zájem Společenství“ (24)

„Protisubvenční řízení v rámci EU provádí (obdobně jako v případě antidumpingových řízení) výhradně Evropská komise (EK) na základě písemného podnětu podaného fyzickou nebo právnickou osobou nebo sdružením bez právní subjektivity, které jedná jménem výrobního odvětví.

Výsledkem protisubvenčního řízení může být:

- 1) zastavení řízení bez přijetí opatření (je-li podnět stažen, či se v průběhu šetření zjistí, že není nutné přijmout žádná ochranná opatření nebo že napadnutelná subvence je nepatrná)
- 2) přijetí uspokojivého dobrovolného závazku (pokud se vláda země původu zaváže zrušit nebo omezit subvenci, či pokud se vývozce zaváže, že změní ceny svých výrobků, případně že přestane výrobky vyvážet)
- 3) uložení konečného opatření (konečná opatření schvaluje Rada EU; vyrovnávací clo zůstává v platnosti pouze po dobu, která je nezbytná k vyrovnání účinku napadnutelných subvencí, které působí újmu).“ (24)

3.4.7. Další netarifní opatření

„Mezi netarifní opatření patří i technické, zdravotnické a hygienické normy. Pokud jim dovážené zboží neodpovídá, samo se automaticky vyloučí z příslušného trhu.“ (3, str. 30)

„Tarifní kvóty jsou kombinací množstevního nebo hodnotového omezení dovozu konkrétního zboží a cla na něj uvaleného. V rámci kvóty podléhá dovoz zboží nižšímu celnímu zatížení, po jejím vyčerpání se clo někdy i několikanásobně zvyšuje. Tarifní kvóty se využívají především v obchodu se zemědělským zbožím.

Stejný dopad jako tarifní kvóty mohou mít povolení dovozu v návaznosti na exportní výkonnost (výrobci vývozního zboží mohou dovést potřebné vstupy až do výše ekvivalentu svého vývozu za nižší cla nebo bezcelně, dovoz nad tento objem podléhá vysokému clu). Toto opatření může být v podmínkách mnohostranného obchodního systému uplatněno pouze prostřednictvím administrace dovozních licencí vydávaných na tarifní kvóty. (23, str. 48)

„Dovozní depozita – jedná se o odčerpání prostředků, které by mohly být použity na další dovoz, a tak dochází k jeho omezování. I když jsou po určitém období depozita dovozci vrácena, představují dodatečné náklady dovozu a zvyšují cenu dovezeného zboží. Dovozní depozita byla po omezenou dobu uplatňována v roce 1997 také v České

republike; náklady na administraci depozit však převýšili jejich kladný efekt na obchodní bilanci a depozita byla po několika měsících působení zrušena.“ (23, str. 50)

„Netarifními opatřeními jsou také monopolistická opatření, mezi která patří stanovení jediné dovozní organizace (státní obchodní podniky, určené dovozní agentury), povinné využití národních služeb (pojištění, doprava).

Státní obchodní a dovozní monopoly jsou exkluzivním právem vládních agentur nebo soukromých subjektů vybraných státem dovážet určité zboží. Tato netarifní opatření byla uplatňována v socialistických ekonomikách včetně Československa, kde stát delegoval svůj monopol v oblasti zahraničního obchodu pouze na několik organizací zahraničního obchodu, které byly specializovány na vývoz a dovoz.

Od monopolů zahraničního obchodu je nutno odlišit státní obchodní podniky. Tyto podniky nevykonávají státní monopol, ale mohou v rámci exkluzivních pravomocí udělených státem významně ovlivňovat svými nákupy a prodeji úroveň nebo směr vývozu a dovozu a v některých případech také „ukrývat“ státní podporu vývozu.“ (23, str. 51)

3.5. Specifika obchodu se zemědělskými výrobky

„Na rozdíl od ostatních sektorů byly snahy o liberalizaci obchodu se zemědělskými výrobky v rámci Všeobecné dohody málo úspěšné. Podařilo se sice odstranit cla, na místo nich však státy ve stále větší míře začaly uplatňovat netarifní překážky obchodu.

Zemědělská problematika se dostala poprvé výrazněji do popředí jednání v souvislosti s tzv. Dillonovým kolem v roce 1961. Od té doby byly postupně předkládány nejrůznější návrhy na liberalizaci mezinárodního obchodu se zemědělskými výrobky, které však vždy ztroskotaly. Byly to např. návrhy na regulaci jednotlivých zemědělských odvětví (obiloviny, hovězí maso a mléko prostřednictvím samostatných mnohostranných dohod), návrhy na odstranění netarifních překážek, návrhy na odbourání subvencí, které ovlivňují přímo či nepřímo obchod se zemědělskými výrobky, problematika veterinárních a hygienických předpisů vztahujících se ke zvířatům a rostlinám a řada dalších.

Všechny země přikládají problémům obchodu se zemědělskými výrobky velký význam. Zároveň existuje úzká vzájemná závislost mezi opatřeními zemědělské politiky na

národní úrovni a mezinárodním obchodem se zemědělskými výrobky. Mezi zeměmi nebo skupinami zemí však jsou v těchto otázkách značně odlišné názory, které odrážejí snahu o ochranu vlastních národních zájmů. Některé země jsou výrazněji zainteresovány na volném přístupu na zahraniční trhy, jiné především brání zájmy vlastního zemědělství. Přitom nejde o to, že by proti sobě stála skupina vývozců a skupina dovozců. Vyplývá to ze skutečnosti, že i ty země, které prosazují liberalizaci obchodu se zemědělskými výrobky, mají na zřeteli především řešení vlastních domácích problémů.“ (3, str. 47, 48)

4. Vlastní práce

4. 1. Zemědělství a ochranná opatření

Zemědělství je pro svět nepostradatelné. Zabývá se především pěstováním rostlin, chováním hospodářských zvířat a produkcí potravin a krmiv. Na zemědělství závisí životy milionů lidí.

Velký význam má tudíž i zemědělství v mezinárodním měřítku. Státy se snaží chránit své zemědělce a na jednotlivé zemědělské komodity uvalují ochranná opatření a to především cla, subvence a kvóty. Cílem je zajištění stálých příjmů svým zemědělcům. Vyspělé země mají velmi přísná ochranná opatření. Rozvojové země je naopak ruší, protože na podporu svých zemědělců nemají peníze.

Státy chtějí pomocí tarifních a netarifních opatření chránit své zemědělce před konkurencí ze zahraničí. V některých případech zcela zakáží přístup některých konkrétních zemědělských produktů na svůj trh nebo nastaví takové opatření, kterým odradí zahraniční výrobce od obchodování s danou zemí. Důvodem může být například nebezpečné zboží nebo kontaminace potravin.

Cla využívají státy k ochraně zemědělců a podpoře dovozu produktů, o které mají zájem. Kvóty se používají především na citlivé produkty (např. maso, mléko). Stanoví se tedy povolené množství, které se smí z konkrétního státu vyvézt nebo dovézt. V zemědělství se také hojně využívají dotace, kdy stát zvýhodní tuzemské výrobce před zahraničními.

ČR je součástí Společné zemědělské politiky. Společná zemědělská politika EU zahrnuje systém dotací a podpor a pro období 2007 až 2013 tvoří 34% rozpočtu EU.

4.2. Zemědělství a WTO

V dnešní době trápí zemědělství ochranná opatření, čímž se mimo jiné zabývá i Světová obchodní organizace. Touto problematikou se zabývala i Všeobecná dohoda o clech a obchodu – GATT, předchůdce WTO.

Cílem GATT bylo zlepšení přístupu na trh a snížení vysokých dotací. Členské státy se dohodly na smlouvě, která měla být krokem ke spravedlivější konkurenci na trhu se zemědělskými komoditami. Ve smlouvě však existovaly nedokonalosti, které státům dovozovali používat jiná ochranná opatření (např. množstevní kvóty).

Později byla v rámci WTO uzavřena Dohoda o zemědělství. Ta měla několik cílů. Snažila se zvýšit plynulost trhu a bezpečnost exportu a importu. K nejdůležitějším cílům Dohody o zemědělství bylo snižování překážek, které ztěžovali přístup na trh. Ve smlouvě byly zvýhodněny rozvojové země, které dostaly na splnění svých závazků více času a své cla a subvence nemusely snižovat tolik jako vyspělé země.

V některých hospodářských oblastech jsou domácí podpory zcela zakázány. Výjimku tvoří právě zemědělství. Státní podpora zemědělců často vede k nadprodukcí. To znevýhodňuje dovozce a vede k dumpingu. Některé subvence tudíž škodí obchodu. Ty vedou ke zvýšení produkce, což se negativně odrazí na celkovém obchodu. Některé subvence naopak obchod neovlivňují a nevytvářejí nerovnou konkurenci. Subvence jsou v rámci Dohody o zemědělství rozděleny do tří skupin podle toho nakolik škodí obchodu.

Do první tzv. zelené skupiny se řadí podpory, které nijak výrazně obchod neovlivňují a jsou tudíž povoleny. Jsou to dotace, které nejsou poskytnuty na výrobky ale na podporu zemědělců, přičemž není ovlivněna produkce a cena výrobků. Patří sem například podpory na regionální rozvoj či ochranu životního prostředí.

Do tzv. modré skupiny patří dotace, které nemohou být zařazeny do zelené skupiny, protože ovlivňují produkci. Patří sem přímé platby EU, které jsou poskytovány na plochu nebo počet zvířat a neměly by obchod nepříznivě ovlivňovat.

Třetí skupina tzv. žlutá skupina obsahuje nejškodlivější dotace. Do této skupiny patří podpory, které nejvíce ovlivňují trh. Tyto podpory jsou procentuálně rozděleny.

Podpory ve vyspělých zemích nesmí přesáhnout 5% hranici a v rozvojových zemích nesmí být vyšší než 10 %.

Snižováním byly vystaveny i vývozní subvence. Státy tak své vývozce nemůžou samovolně dotovat, ale musí se řídit nařízením WTO. V roce 1995 se vyspělé státy dohodly na snížení hodnoty svých vývozních subvencí o 36 % a snížení množství těchto subvencí o 21 %.

Některé zemědělské výrobky byly omezeny clem a netarifními překážkami. Proto se WTO rozhodla pro tzv. tarifkaci. Tarifkace znamenala převedení všech netarifních překážek na cla. Cla byla snižována, u vyspělých zemí průměrně o 36 %, u rozvinutých o 12 %. Někteří zemědělci však tímto mohli být poškozeni. Ceny se rychle snižovali a pro některé zemědělce to mohl být významný problém. Tito zemědělci tak dostali povolení k použití speciálních opatření. Bylo však vymezeno kdy a jak lze tyto speciální opatření využít.

V současné době běží Rozvojové kolo v Dohá. Jednání začala již v roce 2001 a trvat měla do roku 2005. Kvůli odlišným zájmům jednotlivých členů se však jednání nezdařila a dodnes nepřinesla výsledky. Cílem Rozvojového kola bylo především zlepšení přístupu na trhu prostřednictvím snižování tarifních a netarifních opatření.

V roce 2005 se konala konference v Hongkongu, která přinesla jen částečné výsledky. Na konferenci byla předběžně přijata dohoda na zrušení vývozních subvencí v zemědělství do roku 2013. Dále byl mimo jiné zaveden monitoring na dovozy banánů do EU nebo byly zrušeny subvence, které poškozují obchod s bavlnou v USA.

Úspěšné jednání by pro výrobce znamenaly snížení vstupů a tím snížení ceny výrobků. Pro EU by dokončení Rozvojového kola v Dohá znamenalo zvýšení exportu v oblasti zemědělství.

4.3. Ochranná opatření konkrétních komodit v ČR

4.3.1. Tvrdá pšenice střední kvality

Opatření	Země
Propuštění do volného oběhu (prvotní dohled)	ERGA OMNES ¹
Kontrola rostlinolékařského osvědčení	ERGA OMNES
Podmínky předkládání licencí - dovoz	ERGA OMNES
Omezení dovozu krmiv, doplňkových látek a premixů	ERGA OMNES
Celní sazba pro třetí země 0 EUR/TNE	ERGA OMNES
Clo stanovené v rámci celní unie 0 %	San Marino
Tarifní preference 0 %	Libanon, Island, Andora, Jordánsko, Izrael, státy v rámci Dohody o hospodářském partnerství, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Makedonie, Bývalá jugoslávská republika, Albánie, JAR, Papua-Nová Guinea, Srbsko, Černá Hora, Egypt, Moldávie
Tarifní preference 0 EUR/TNE	Turecko
Povolení vývozu	Všechny třetí země
Podmínky předkládání licencí – vývoz	ERGA OMNES

Zdroj: vypracováno na základě údajů z aplikace TARIC

Tato komodita je do volného oběhu propuštěna pouze pokud se deklarované množství rovná, popř. je menší než maximální množství (5000 KGM), na které se vztahuje výjimka nebo po předložení dovozní licence. V jiném případě není do volného oběhu propuštěna.

Dovoz produktů určených ke krmení zvířat může provádět jen osoba, která je zaregistrovaná jako dovozce u Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) v souladu s nařízením (ES) č. 183/2005, kterým se stanoví požadavky na kontrolu krmiv a zákonem č. 91/1996 Sb., o krmivech. V případě dovozu pokusných krmných směsí a pokusných premixů pro účely biologického zkoušení nezbytných pro

¹ ERGA OMNES jsou tzv. třetí země

uskutečnění vědeckého nebo výzkumného záměru se musí předložit povolení Ministerstva zemědělství dle § 20 zákona o krmivech.

Vývoz této komodity je povolen pokud se deklarované množství rovná nebo je menší než maximální množství, na které se vztahuje výjimka (5000 KGM); nebo po předložení požadovaného dokladu – Vývozní licence.

4.3.2. Hrách

Opatření	Země
Zdravotní ochrana a kontrola	ERGA OMNES
Celní sazba pro třetí země 8 %	ERGA OMNES
Clo stanovené v rámci celní unie 0 %	San Marino
Tarifní preference 0 %	Lisabon, Island, Moldávie, Bosna a Hercegovina, Arménie, Ázerbájdžán, Bolívie, Ekvádor, Gruzie, Guatemala, Honduras, Kolumbie, Kostarika, Mongolsko, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Salvador, Albánie, JAR, Maroko, Jordánsko, Andora, Makedonie, Bývalá jugoslávská republika, Chorvatsko, státy v rámci Dohoda o hospodářském partnerství, Antigua a Barbuda, Bahamy, Barbados, Belize, Dominika, Dominikánská republika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamajka, Surinam, Sv. Vincenc a Grenadiny, Svatá Lucie, Svatý Kryštof, Trinidad a Tobago, Papua-Nová Guinea

Zdroj: vypracováno na základě údajů z aplikace TARIC

Hrách musí být při vývozu ze Společenství vybaven osvědčením o shodě s obchodními normami, které vystavuje SZPI (Státní zemědělská a potravinářská inspekce) nebo inspekční služba jiného členského státu na základě nařízení Komise (ES) č. 1580/2007, v platném znění. Zásilky vybaveny tímto osvědčením jsou do režimu vývozu propuštěny bez závazného stanoviska SZPI, CÚ zašle na příslušný inspektorát SZPI specifikaci zásilky.

U zásilek čerstvého ovoce a zeleniny, které nejsou doprovázeny osvědčením o shodě s obchodními normami, se provádí systematická kontrola shody s obchodními normami před propuštěním zboží do volného oběhu, CÚ požádá SZPI o závazné

stanovisko. Zásilky ovoce a zeleniny určené pro průmyslové zpracování od 1. 7. 2009 nepodléhají kontrole shody s obchodními normami.

4.3.3. Hovězí a telecí maso vysoké kvality

Opatření	Země
Zákaz dovozu	Albánie
Podmínky předkládání licencí – dovoz	ERGA OMNES
Kontrola veterinárního osvědčení	ERGA OMNES
Celní sazba pro třetí země 12.8 % + 176.8 EUR/DTN	ERGA OMNES
Clo stanovené v rámci celní unie 0 %	San Marino
Nepreferenční celní kvóta 20 %	Kanada, USA
Nepreferenční celní kvóta 0 %	USA, Austrálie, Kanada
Tarifní preference 0%	Antigua a Barbuda, Bahamny, Barbados, Belize, Dominika, Dominikánská republika, Grenada, Guayana, Haiti, Jamajka, Surinam, Sv. Vincenc a Grenadiny, Svatá Lucie, Svatý Kryštof, Trinidad a Tobago, Papua – Nová Guinea, Izrael, Jordánsko, státy v rámci Dohody o hospodářském partnerství, Libanon, Andorra, Anguilla, Antarktida, Aruba, Britské Indooceanské území, Britské Panenské ostrovy, Falklandy, Francouzská jižní území, Francouzská Polynésie, Grónsko, Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy, Kajmanské ostrovy, Mayote, Montserrat, Nizozemské Antily, Nová Kaledonie, Pitcairn, Saint Pierre a Miquelon, Svatá Helena, Turks a Caicos, Wallis a Futuna, Egypt
Tarifní preference 0 % + 176.8 EUR/DTN	Turecko
Preferenční tarifní kvóta 0 %	Moldávie
Opatření o kontrole vývozu	ERGA OMNES
Vývozní subvence (základní výroby) 18.3 EUR/DTN	Egypt
Vývozní subvence (základní výroby) 10.8 EUR/DTN	Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Chorvatsko, Kosovo, Makedonie, Bývalá jugoslávská republika, Srbsko

Zdroj: vypracováno na základě údajů z aplikace TARIC

Propuštění do volného oběhu je podmíněno předložením osvědčení AGRIM, vydaného v souladu s nařízením (ES) č. 376/2008 (OJ L 114).

Možné čerpání Nepreferenční celní kvóty 20 % je podmíněno vystavením osvědčení o pravosti a dovozní licence vydaných v souladu s podmínkami uvedenými v Nařízení (EC) č. 810/2008 (OJ L 219). Tato kvóta se aplikuje, jestliže maso odpovídá této definici:

Jatečně opracovaná těla nebo kusy masa ze skotu ne staršího než třicet měsíců, který byl nejméně 100 dnů vykrmován vyváženými, vysoce energetickými krmivy s minimálně 70% obsahem zrn, o minimální celkové denní hmotnosti 20 liber. Maso označené podle norem United States Department of Agriculture (USDA) "choice" nebo "prime" odpovídá automaticky výše uvedené definici. Této definici odpovídá i maso zařazené jako "Kanada A", "Kanada AA", "Kanada AAA", "Kanada Choice" a "Kanada Prime", "A1", "A2" a "A3", podle norem Kanadské potravinářské inspekce - kanadské vlády.

Možné čerpání Nepreferenční celní kvóty 0 % je podmíněno vystavením osvědčení o pravosti a dovozní licence vydaných v souladu s podmínkami uvedenými v Nařízení (EC) č. 620/2009 (OJ L 182).

Uplatnění Tarifní preference 0% je podmíněno předložením osvědčením AGRIM, vydaného v souladu s nařízením (ES) č. 376/2008 (OJ L 114).

Vývoz této komodity je povolen po předložení příslušného „CITES“ osvědčení, popř. pokud deklarované zboží nepodléhá Washingtonské úmluvě (CITES). V ostatních případech není vývoz povolen.

Vývozní subvence se aplikuje v případě, že se deklarované množství rovná nebo je menší než maximální množství, na které se vztahuje výjimka(200 KGM); nebo předložení požadovaného dokladu. Produkty musí splňovat příslušné požadavky nařízení (ES) č. 852/2004 a č. 853/2004, zejména pokud jde o přípravu ve schváleném zařízení a o dodržení požadavků na označení zdravotní nezávadnosti, které jsou stanoveny v příloze I oddílu I kapitole III nařízení (ES) č. 854/2004. Pokud toto platí, pak je tato vývozní subvence aplikována. V ostatních případech se vývozní subvence neaplikuje.

4.3.4. Přírodní med

Opatření	Země
Kontrola veterinárního osvědčení	ERGA OMNES
Zdravotní ochrana a kontrola	Brazílie, Čínská lidová republika, Egypt, Íránská islámská republika, USA, Turecko
Celní sazba pro třetí země 17,3 %	ERGA OMNES
Clo stanovené v rámci celní unie 0%	San Marino
Tarifní preference 0 %	Andorra, Jordánsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Antigua a Barbuda, Bahamy, Barbados, Belize, Dominika, Dominikánská republika, Grenada, Guayana, Jamajka, Surinam, Sv. Vincenc a Grenadiny, Svatá Lucie, Svatý Kryštof, Trinidad a Tobago, Arménie, Ázerbájdžán, Bolívie, Ekvádor, Gruzie, Guatemala, Honduras, Kolumbie, Kostarika, Mongolsko, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Salvador, Albánie, Papua-Nová Guinea, JAR, Chile, Island, Moldávie, Makedonie, Bývalá jugoslávská republika, státy v rámci Dohody o hospodářském partnerství, Libanon, Srbsko, Černá Hora, Egypt, Turecko
Preferenční tarifní kvóta 8,6 %	Mexiko
Preferenční tarifní kvóta 0 %	Tunisko, Okupovaná palestinská území

Zdroj: vypracováno na základě údajů z aplikace TARIC

Přírodní med podléhá veterinární kontrole na vstupních místech do EU. Vstupními místy v ČR jsou pouze mezinárodní letiště. Toto neplatí pro obchod se Švýcarskou konfederací, viz rozhodnutí Rady (ES) č. 979/2008.

V případě dovozu tohoto zboží je nutné zkontrolovat složení výrobku. Pokud deklarovaná komodita obsahuje potraviny uvedené v nařízení Komise č. 1152/2009, v platném znění, (suché skořápkové plody - viz čl. 1 písm. a), lze zásilku propustit do režimu volného oběhu pouze na Celním úřadě Praha D5. Dovoz přírodního medu je povolen jen po předložení osvědčení o zdravotní nezávadnosti a společného vstupního dokladu řádně vyplněného příslušným orgánem nebo jeho elektronickou verzí celním orgánům poté, co byly provedeny úřední kontroly a je znám příznivý výsledek fyzických kontrol. U těchto zásilek se provádí vždy odběr vzorků. Nařízení Komise č. 1152/2009, v platném znění, se nevztahuje na zásilky potravin, jejichž hrubá hmotnost nepřevyšuje 20 kg.

4.3.5. Bílá čokoláda

Opatření	Země
Zdravotní ochrana a kontrola	ERGA OMNES
Zdravotní ochrana a kontrola	Brazílie, Čínská lidová republika, Egypt, Íránská islámská republika, USA, Turecko
Celní sazba pro třetí země 9.1 % + 45.1 EUR/DTN max 18.9 % + 16.5 EUR/DTN	ERGA OMNES
Clo stanovené v rámci celní unie 0 %	San Marino
Clo stanovené v rámci celní unie 0 % + 45.1 EUR/DTN max 18.9 % + 16.5 EUR/DTN	Turecko
Tarifní preference 0 %	Jordánsko, Izrael, Egypt, Albánie, Papua-Nová Guinea, Srbsko, Antigua a Barbuda, Bahamny, Barbados, Belize, Dominika, Dominikánská republika, Grenada, Guayana, Jamajka, Surinam, Sv. Vincenc a Grenadiny, Svatá Lucie, Svatý Kryštof, Trinidad a Tobago, Černá Hora, Chorvatsko, Libanon, Ceuta, Melilla, Makedonie, Bývalá jugoslávská republika, Anguilla, Antarktida, Aruba, Britské Indooceanské území, Britské Panenské ostrovy, Falklandy, Francouzská jižní území, Francouzská Polynésie, Grónsko, Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy, Kajmanské ostrovy, Mayote, Montserrat, Nizozemské Antily, Nová Kaledonie, Pitcairn, Saint Pierre a Miquelon, Svatá Helena, Turks a Caicos, Wallis, Moldávie, Lichtenštejnsko, Švýcarsko
Tarifní preference 0 % + 43.59 EUR/DTN max 18.9 % + 16.5 EUR/DTN	Norsko, Evropské společenství, Island, Lichtenštejnsko, Arménie, Ázerbájdžán, Bolívie, Ekvádor, Gruzie, Guatemala, Honduras, Kolumbie, Kostarika, Mongolsko, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Salvador
Vývozní subvence	ERGA OMNES
Tarifní preference 16.5 EUR/DTN	Mexiko
Preferenční tarifní kvóta 0 %	Chile, Anguilla, Antarktida, Aruba, Britské Indooceanské území, Britské Panenské ostrovy, Falklandy, Francouzská jižní území, Francouzská Polynésie, Grónsko, Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy, Kajmanské ostrovy, Mayote, Montserrat, Nizozemské Antily, Nová Kaledonie, Pitcairn, Saint Pierre a Miquelon, Svatá Helena, Turks a Caicos, Wallis

Zdroj: vypracováno na základě údajů z aplikace TARIC

V případě dovozu tohoto zboží je nutné zkontrolovat složení výrobku. Pokud deklarovaná komodita obsahuje potraviny uvedené v nařízení Komise č. 1152/2009, v platném znění, (suché skořápkové plody - viz čl. 1 písm. a), lze zásilku propustit do režimu volného oběhu pouze na Celním úřadě Praha D5. Pokud není dostatečně prokázáno, že deklarovaná komodita neobsahuje potraviny uvedené v čl. 1 písm. a) nařízením Komise č. 1152/2009, v platném znění, požádá CÚ SZPI o závazné stanovisko. Dovoz potravin obsahující potraviny uvedené v čl. 1 písm. a) nařízení Komise č. 1152/2009, v platném znění, lze povolit pouze po předložení osvědčení o zdravotní nezávadnosti a společného vstupního dokladu řádně vyplněného příslušným orgánem nebo jeho elektronickou verzi celním orgánům poté, co byly provedeny úřední kontroly a je znám příznivý výsledek fyzických kontrol. U těchto zásilek se provádí vždy odběr vzorků. Nařízení Komise č. 1152/2009, v platném znění, se nevztahuje na zásilky potravin, jejichž hrubá hmotnost nepřevyšuje 20 kg.

Tarifní preference 0 % + 43.59 EUR/DTN max 18.9 % + 16.5 EUR/DTN bude aplikována v případě předložení Žádosti o preferenční zacházení dle dohody EHP. V jiném případě se opatření neaplikuje.

Možné čerpání Preferenční tarifní kvóty 0 %, v rámci kumulace původu ACP/OCT nebo EC/OCT, je podmíněno vystavením dovozní licence, Nařízení (ES) č. 1498/2007 (Úř.věst. L 333) nebo po předložení schváleného osvědčení Specifické zápisy na dovozní licenci AGRIM. V ostatních případech se tato kvóta neaplikuje.

5. Závěr

Cílem této práce bylo poskytnutí základních informací o ochranných opatření, které se využívají v mezinárodním obchodě, určení jejich pozitiv a negativ a jakou roli hrají v zemědělství.

Ochranná opatření jsou v zahraničním obchodě velkým problémem, který se snaží státy řešit. Znevýhodňují zahraniční výrobce ve prospěch domácích producentů. WTO se snaží opatření bránící vstupu na trh snížit.

Opatření se dělí na tarifní a netarifní. Mezi tarifní patří cla a daně a mezi netarifní mimo jiné kvóty, licence, subvence, normy a standardy.

Pozitivem těchto opatření je lepší postavení domácích výrobců, kterým situaci zlepšuje znevýhodnění zahraniční konkurence. Ochranná opatření mohou chránit stát před zahlcením levnými a nekvalitními výrobky či zdravotně závadnými potravinami (zejména masem). Výhodou cel je jejich přínos do státního rozpočtu. Clo je totiž jednou z položek příjmů státního rozpočtu.

Nevýhodou ochranných opatření je fakt, že domácí výrobci ztratí možnost srovnání s konkurencí. To někdy může vést ke snížené kvalitě výrobků, popř. vyšší ceně. V mezinárodním měřítku pak ztratí svou konkurenceschopnost. Nevýhodou je, že cla mohou být uvalena na výrobek, který si domácí výrobci kupují ze zahraničí a slouží k výrobě finálního výrobku. To má za následek zdražení výrobku. V případě ochranných opatření může dojít k tzv. celní válce, kdy jedna země vůči jiné uplatní ochranná opatření a druhá země reaguje zvýšením svých opatření.

Zemědělství zaujímá velmi důležitou pozici v životě lidí a je tak nezbytnou součástí jejich života. V současnosti ho sužuje velké množství tarifních a netarifních opatření. Státy pomocí opatření chrání své zemědělce. V zemědělství se nejvíce využívají netarifní opatření, konkrétně pak subvence a množstevní opatření.

6. Seznam použitých zdrojů:

- 1) BusinessInfo.cz - *Oficiální portál pro podnikání a export* dostupný na:
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/manual-exportera/prekazky-pro-vstup-na-zahranicni-trh/1001370/38403/> (Citováno dne 9.5.2010)
- 2) Oficiální portál Ministerstva průmyslu a obchodu dostupný na: <http://www.mpo.cz>
(citováno dne 10. 12. 2010)
- 3) PIPEK, Josef a kolektiv. *Mezinárodní obchod*. 2. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1996. 149 s. ISBN 80-7079-595-6.
- 4) Oficiální portál Celní správy dostupný na:
<http://www.celnisprava.cz/cz/clo/Stranky/default.aspx> (Citováno dne 13. 8. 2010)
- 5) MACHKOVÁ, Hana, ČERNOHLÁVKOVÁ, Eva, SATO, Alexej a kolektiv. *Mezinárodní obchodní operace*. Praha : Grada Publishing, 2007. 242 s. ISBN 978-80-247-1590-2.
- 6) Epravo.cz – Sbírká zákonů, judikatura, právo dostupné na:
<http://www.epravo.cz/top/clanky/clo-4022.html?mail> (Citováno dne 13. 8. 2010)
- 7) SVATOŠ, Miroslav a kolektiv. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 367 s. ISBN 978-80-247-2708-0.
- 8) Oficiální portál Celní správy dostupný na:
- 9) <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/nase-ukoly/Stranky/celni-rizeni.aspx> (Citováno dne 13. 8. 2010)
- 10) Zakony-online.cz dostupné na:
<http://zakony-online.cz/?s111&q111=all> (Citováno dne 10. 12. 2010)
- 11) WILSON, John. *Mezinárodní obchod*. Přeložila Dana Žišková. Praha: Readers, 1995. 173 s. ISBN 80-901813-1-7
- 12) BusinessInfo.cz - *Oficiální portál pro podnikání a export* dostupný na:
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pravni-prostredi-celni-problematika/dohoda-o-antidumpingu/1000487/4796/> (citováno dne 11. 12. 2010)
- 13) Oficiální portál Celního úřadu města Zlín dostupný na:
<http://www.clo.mestozlin.cz/deska/kvoty.html> (citováno dne 11. 12. 2010)

- 14) HES, Aleš. Základy mezinárodního obchodu. 3. vyd. Praha: ČZU, 2005. 224 s. ISBN 80-213-1406-0
- 15) BENEŠ, Vlastislav. Zahraniční obchod. 1. vyd. Praha: Grada, 2004. 328 s. ISBN 80-247-0558-3.
- 16) KALÍNSKÁ, Emílie a kolektiv. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha : GRADA, 2010. 228 s. ISBN 978-80-247-3396-8.
- 17) DOBŘICKÝ, Josef; BENEŠ, Vlastislav; RŮŽIČKA, Květoslav. *Management zahraničního obchodu České republiky*. 1. vyd. Brno : Sting, 2006. 142 s. ISBN 80-86342-54-9.
- 18) KALÍNSKÁ, Emílie; PETŘÍČEK, Václav a kolektiv. *Mezinárodní obchod I*. 2. vyd. Praha : Oeconomica, 2006. 117 s. ISBN 80-245-1066-9.
- 19) FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR – historie a současnost (1945 – 2008)*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2009. 246 s. ISBN 978-80-7400-128.
- 20) ČERNOHLÁVKOVÁ, Eva; PLCHOVÁ, Božena. *Zahraniční obchod*. 3. vyd. Praha : Bankovní institut vysoká škola, 2007. 263 s. ISBN 978-80-7265-106-1.
- 21) ŠIMKOVÁ, Eva. *Ekonomika zahraničního obchodu*. 1. vyd. Hradec Králové : Gaudeamus, 2005. 124 s. ISBN 80-7041-415-4.
- 22) JANATKA, František; BÖHM, Arnošt; HÁNDL, Jaroslav. *Komerční rizika v zahraničním obchodu a ochrana proti nim*. Praha : ASPI, 2001. 222 s. ISBN 80-86395-14-6.
- 23) KUBIŠTA, Václav et al. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 375 s. ISBN 978-80-7380-191-5.
- 24) Oficiální portál Ministerstva průmyslu a obchodu dostupný na:
<http://www.mpo.cz/dokument13594.html> (Citováno dne 11. 2. 2011)
- 25) Oficiální portál Celní správy dostupný na:
<http://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-spolecnosti-a-zivotniho-prostredi/Stranky/dovoz-vetrinarniho-a-rostlinneho-zbozi-cestovani-se-psy-kockami-a-fretkami-ze-tretich-zemi-mimo-eu.aspx> (Citováno dne 11. 2. 2011)
- 26) Eagri.cz – Restortní portál Ministerstva zemědělství dostupný na:
<http://eagri.cz/public/web/srs/portal/vnitri-trh-eu/fytopanitarni-opatreni/> (Citováno dne 11. 2. 2011)

7. Přílohy

Seznam příloh:

Příloha 1 : Žádost o udělení licence na dovoz textilu v systému množstevních kvót

Příloha 2: Žádost o udělení povolení na přepravu/dovoz výrobků, jejichž držení se v ČR omezuje z bezpečnostních důvodů

Příloha 3: Vývozní licence nebo osvědčení o stanovení subvence předem AGREX

Příloha 4: Dovozní licence AGRIM

Příloha 1

Žádost o udělení licence na dovoz textilu v systému množstevních kvót

X	1. Dovoze (adresa, IČ, DIČ)	2. Číslo jednací žadatele	
		3. Kontaktní osoba žadatele	
		4. Vydávající orgán Ministerstvo průmyslu a obchodu Licenční správa Na Františku 32 110 15 Praha 1 telefon 224 907 111 fax 224 212 133	
	5. Zástupce / zprostředkovatel (adresa, IČ, DIČ)	6. Země původu	CZ kod
		7. Kvělované období	
		8. Země obchodní	kod
X		9. Datum vydání a číslo vývozní licence	
	10. Popis zboží	11. Podpoložka celního sazebníku	
		12. Číslo kategorie zboží	
		13. Množství	
		14. Hodnota v EUR	
	<p>Prohlášení</p> <p>Já, níže podepsaný, prohlašuji, že informace uvedené v této žádosti jsou správné a jsou uvedeny v dobré víře, že jsem registrován v Evropském společenství.</p> <p>Zavazuji se navrátit licenci příslušnému vydávajícímu úřadu do deseti pracovních dnů od vypršení její platnosti v případě, že nebude zcela nebo zčásti využita.</p>		
	<p>Vyplní statutární zástupce žadatele Jméno (tiskacími písmeny), funkce, podpis, datum</p>		
			Razítko

Příloha 2

Příloha č. 3 k nařízení vlády č. 230 / 2005 Sb.

Žádost o udělení povolení na přepravu/dovoz výrobků, jejichž držení se v ČR omezuje z bezpečnostních důvodů

0	1. Žadatel	2. Číslo jednací žadatele	Platnost do
		3. Zpracovatel žádosti	
0	5. Výrobce	4. Vydávající orgán Ministerstvo průmyslu a obchodu Licenční správa Dittrichova 21 12000 Praha 2 telefon: 224 907 111	
	7. Zahraniční smluvní partner	6. Účel přepravy/dovozu	
	9. Konečný uživatel	8. Název země, odkud výrobek přichází	
	10. Údaje o výrobku	11. Číslo položky celního sazebníku	
		12. Hodnota v CZK	13. Jednotka množství a množství
	14. Údaje o obchodním případu		
	Poznámka		
	Prohlašuji, že informace v žádosti o udělení povolení pro dovoz jsou v souladu s předloženými doklady, a že všechny uvedené údaje jsou pravdivé a výrobky budou prodávány pouze k povolenému účelu. Zároveň se zavazuji vrátit udělené povolení do 20 pracovních dnů po jeho vyčerpání nebo ukončení platnosti Ministerstvu průmyslu a obchodu.		
	Poznámky MPO:	Jméno, příjmení, funkce, podpis:	

Příloha 3

<input type="text"/>		Štrana 1	
*(žadatel nevyplňuje)			
 SZIF Státní zemědělský intervenční fond		EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ - VYVOZNÍ LICENCE NEBO OSVĚDČENÍ O STANOVENÍ SUBVENCE PŘEDEM A G R E X	
		Ve Smečkách 33 110 00 Praha 1 tel: +420 222 874 619 fax: +420 222 871 769	
Žádost			
1. Vydávající subjekt (název a adresa) Státní zemědělský intervenční fond Ve Smečkách 33 110 00 Praha 1 Česká Republika		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
4. Žadatel (jméno, úplná adresa a členství stát) <input type="text"/> <input type="text"/>		<input type="text"/> <input type="text"/>	
		7. Země určení <input type="text"/> Povinný údaj ☐ ANO ☐ NE	
		8. Je žádáno o stanovení subvence předem <input type="text"/> Povinný údaj ☐ ANO ☐ NE	
		11. Celková výše záruky <input type="text"/>	
13. Vytvářený produkt			
14. Obchodní název <input type="text"/>			
15. Popis podle kombinované nomenklatury (KN)		16. Kódy KN	
<input type="text"/>		<input type="text"/>	
17. Množství číslicemi **	18. Množství slovy **		
<input type="text"/>	<input type="text"/>		
20. Zvláštní poznámky <input type="text"/> <input type="text"/>			
POZNÁMKY			
1) Čistá hmotnost nebo jiné měrné jednotky s označením jednotky Místo vyhotovení žádosti: <input type="text"/> Datum (den, měsíc, rok) <input type="text"/>		Razítko a podpis žadatele:	
<input type="text"/>		<input type="text"/>	
69910140.01			

Příloha 4

<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; width: 200px; height: 15px;"></div> <div>Strana 1</div> </div>	
<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>SZIF Státní zemědělský intervenční fond</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ DOVOZNÍ LICENCE A G R I M</p> </div> <div style="text-align: right; font-size: small;"> <p>Ve Smečkách 33 110 00 Praha 1 tel: +420 222 871 619 fax: +420 222 871 769</p> </div> </div>	
<p>Žádost</p>	
<p>1. Subjekt vydávající licenci (název a adresa)</p> <p>Státní zemědělský intervenční fond Ve Smečkách 33 110 00 Praha 1 Česká Republika</p>	
<p>4. Žadatel (jméno, úplná adresa a členský stát)</p>	
<p>7. Využívající země Fovinný údaj</p> <p>☐ ANO ☐ NE</p>	
<p>8. Země původu Fovinný údaj</p> <p>☐ ANO ☐ NE</p>	
<p>11. Celková výše záruky</p>	
<p>13. Dovážený produkt</p>	
<p>14. Obchodní název</p>	
<p>15. Popis podle kombinované nomenklatury (KN)</p>	<p>16. Kód(y) KN</p>
<p>17. Množství číslicemi **</p>	<p>18. Množství slovy **</p>
<p>20. Zvláštní poznámky</p>	
<p>POZNÁMKY</p>	
<p>1) Čistá hmotnost nebo jiná měrná jednotka s označením jednotky</p> <p>Místo vyhotovení žádosti: <input type="text"/> Datum (den, měsíc, rok) <input type="text"/></p>	
<p style="text-align: right;">Razítko a podpis žadatele:</p>	
<p style="font-size: x-small;">53910010.01</p>	